UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum

In Duos Libellos Partitum

De Decimis, oblationibus, Sepulturis, bonis Parochorum, aliisque scitu utilissimis materiis

Engel, Ludwig

Salisburgi, 1668

V. Nullitate matrimonii uni [...]tùm parti cognitâ, an liceat petere vel exigere debitum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40891

Visual Library

sententiæ in *rem judicatam* fundetur potissimum in tacito consensu, & approbatione ejus, qui contra sententiam potuisset appellare, & non appellavit, ideo propriè tantùm obtinet, quando agitur circa res patrimonii nostri, quas pro nostro arbitrio possumus alienare, aut vindicare, actionem pro iis competentem remittere &c. non verò in aliis rebus, quæ in nostra dispositione non sunt, ut matrimonium, ob impedimentum dirimens invalidum, reddere validum, aut vice versa matrimonium rescindere. Licet ergò secundus maritus in proposito casu, à quo mulier mediante perjurio divortiata est, minimè appellârit, non tamen exinde mulier liberationem consecuta est.

Ad V. Quæst.

An cognita nullitate matrimonii nō manifestabili, licitum sit exigere vel reddere debitum?

QUo ad *petitionem* seu exactionem *debiti* difficultas non est, utique enim

enim ex matrimonio nullo nullum jus petendi est, & activè accedere ad personam, quæ conjunx non est, haud dubiè contra sextum Decalogi præceptum est, aliasque leges divinas, quæ omnem immunditiam, & carnalem commixtionem præter matrimonialem damnant. 1. *ad Cor.* 6. *ad Gal.* 5.

Ardua autem quæstio est, an salem ad vitanda magna damna & pericula liceat reddere debitum? Pro negativa est textus valde clarus *in c. literas de rest. spoliat.* & *in c. inquisitioni* 44. *De sent. excom.* ubi S. Pontifex refert, quòd mulier conscia nullitatis & impedimenti matrimonii ne quidem ad præceptum judicis sub censuris emanatum possit absque peccato mortali *reddere* debitum, tales enim censuræ non stringunt animam & conscientiam fœminæ, quia sunt latæ ex falsa præsumtione, (quæ locum non habet in conscientia, juxta dicta superius *p.* 5. I. *pag.* 232. *n.* 8.) cum Judex fori exter-

externi, qui de occultis non judicat, præsumpserit. fœminam frivole allegare impedimentum, cujus nullam probationem adferre potest. Ratio autem principalis est, quod concessâ in similibus circumstantiis *debiti redditione*, sequeretur, fornicationem, aut adulterium, quæ sunt intrinsecè mala, ad vitandum vitæ aut famæ periculum licere, cum tamen propter nullum metum liceat peccatum mortale admittere. *c. sacris. de his quæ vi metusve &c.* Et hanc sententiam cum Sanch. *lib.* 2 *de Matrim. disp.* 39. *n.* 5. Guttier. *de Matrim. c.* 49. *n.* 1. Barb. *in. d. c. inquisitioni. n.* 3. Gobat. *in Alphab. Matr. p.* 2. *n.* 637. docent plerique Theologiæ & Canonum Interpretes, esto, quævis scandala & damna ex denegatione debiti sequantur ut dicit Barb. *d. n.* 3. 4.

Verum teste Gobat. *d. L.* multi graves viri olim pronuntiârunt à culpa immunem, *qui reddit debitum ob metum mortis*, *alii*, *si ob mandatum Magistratus Ecclesiastici ignorantis il-*

lud

judicat, *ud impedimentum, tunc enim Iudicem*
ole alle- *Ecclesiasticum dispensare ex commissa*
nullam *bi potestate, si sit juris Ecclesiastici.* in
. Ratio pecie autem pro hac sententia affir-
concessa nativa citatur à Sanch. *d. L. n. 2.*
biti red- Magister 4 *d.* 38. *in fine.* Hugo de S.
nem, aut victore *de Sacram. p.* II. *c.* 6. *& alii.*
ecè ma- Rationes quoque sunt 1. quòd ju-
periculo- te potest alter *petere*, hoc possum imò
ter nul- liquando teneor *reddere*, (licet justi-
mortale a petitionis sit tantùm putativa ex
vi me- rore & persuasione hominum cau-
m cum ta, ut in exemplis seqq) sed con-
b. 39. *n.* inx alter in bona fide existens justè
9. *n.* 1, otest *petere*, ut omnes fatentur, ergò
3. Go- c. 2. Ex multorum sententia judex
. 637. otest occidere reũ & ipse pati mor-
& Ca- m, qui publice habetur pro nocen-
quævis licet Judex privatim sciat ejus
gatione nocentiam *Cov. var. res. lib.* I. *c.* I.
d. n. 3. 4. cum tamen occidere innocen-
. multùm intrinsecè malum sit. 3. Simili-
t à cul- quamvis dare SS. Eucharistiam
itum ob digno sacrilegium sit, potest tamen
ndatum rochus, si privatim solùm sciat in-
nnis il- gnum, unde à fortiori, si Parochus
lud

habet

habet jus dandi SS. Eucharistiam iniquè petenti ad conservandam famam eius, cur non etiam mulier ad conservandam vitam & famam propriam potest dare debitum marito non iniquè petenti? 4. Ratio prioris sententiæ videtur niti falso supposito, quod *redditio debiti* quæ fit in figura Matrimonii publica opinione validi ac ei qui *juste petit*, sit formale adulterium, fornicatio aut peccatum, tunc enim dici non potest, mulierem reddendo cooperari peccato, quando *petendo* peccatum non committitur. 5. Confessarius qui novit aliquos habere impedimentum dirimens, quod ipsi invincibiliter ignorant, non tantùm non tenetur eos impedimenti admonere, si exinde sequeretur scandalum vel perplexitas, sed insuper si alteruter ex putativis conjugibus ex alia causa renuat *reddere debitum*, potest & debet positivè imperare, ut debitum reddatur, sicut docet Sanch. *d. l. 2. disp.* 38. *n.* 8. si ergo licet in uno casu scien-

ter permittere, imo & imperare copulam inter non legitimos conjuges, quare non in altero. Potest enim etiam Conjunx conscia nullitatis matrimonii in bonâ fide esse in ordine ad reddendum debitum, credens ex rationibus & authoritatibus hactenus adductis id sibi licere, præsertim concurrentibus gravissimis periculis, ni id fiat. 6. In sententia contraria sequuntur gravia pericula & damna corporis & animæ, offensiones, iræ, homicidia, scandala, infamiæ, perplexitates, despirationes, incontinentiæ (supponuntur enim tales circumstantiæ concurrere) in ista autem nihil: & quamvis omnia illa essent parvipendenda, si offensa Dei esset manifesta, aliud tamen videtur, si sit dubia, & incerta. Et si ex duobus malis minus eligi potest, cur non præ malo certo malum incertum? 7. Contra textus allegatos opponi potest alius *in cap. pastoralis. §. quia verò de offic. deleg.* ubi ordinarius jubetur sententiam

delega-

delegati Papalis executioni mandare, licet sciat esse injustam. Deinde textus cc. loquuntur de illo Casu, quando impedimentum fuit deductum ad judicem fori externi, & mulier non timuit propalare, habuitque non tantum scientiam impedimenti, sed etiam conscientiam de non reddendo debito: neque præter excommunicationem alterius magni damni ibidem mentio fit. Nos verò supponimus, mulierem sine gravi periculo (ut in casu enarrato) impedimentum dicere, vel debitum negare non posse. Decisio autem S. Pontif. in uno casu tollit quidem in eo omnem probabilitatem contrarii, sed non in diverso.

Quid igitur dicendum? Sanè nisi tam gravi censurâ hanc posteriorem sententiam perstringeret Sanch. *d. disp. 39. n. 5.* ut asserat esse *falsissimam, & in fide periculosam* (quod an verùm sit, aliorum judicio relinquo) vix non eam saltem probabilem adstruerem. verùm

ne

ne traducar, velle patrocinari sententiæ, quæ pro periculosa in fide à quibusdam habetur, nolo pro hic & nunc à priori discedere. Responsiones ad argumenta posterioris sententiæ ad 3. priora videantur apud Sanch. *d. disp. 39. n. 12.* Ad reliqua responderi potest, sufficere, quod habeatur decisio S. Pontificis *in c. litteras. & c. inquisitioni.* reddere debitum cum scientia impedimenti esse peccatum mortale, quale peccatum ob nullum metum committere permittitur *d. c. sacris De his quæ vi &c.* contra quam decisionem argumentari non licet. *c. in istis. dist. 4. c. ego solis. dist. 9.* Ad *c. pastoralis. §. quia verò, de offic. deleg.* quid quid alii exinde probare velint, tam in criminalibus quá civilibus causis licere Judici condemnare reum contra propriam suam scientiam, ego tamen potius iis accedo, qui existimant, id præsertim in causis criminalibus minimè licere, sed referendam esse causam ad superi-

orem, coram quo Judex testimonium suæ scientiæ deponat *arg. c. dilecto. de testibus.* sive deinde superior credat, sive non, judex inferior erit excusatus: quod si esset præsentis instituti, possem pluribus rationibus propugnare, ideoque puto textum *in d.* §. *quia verò.* locum habere duntaxat in sententia *iniqua*, quæ transivit in rem judicatam, & cujus iniquitas ex tacita approbatione (de qua etiam paulo ante in q. 4. dictum) purgata est, secùs verò in causa criminali, matrimoniali, vel ipso jure nulla, quæ in rem judicatam non transit.

Cœterum quid censendum, si non habeatur vera impedimenti scientia, sed tantum credulitas vel dubium, superius *in d. p.* 3. *c.* 5. *pag.* 558. traditum est, & declaratur. *in d. c. inquisitioni. de sent. excom.* & apud Sanch. *d. L.* 2. *disp.* 41.

(o)

Ad